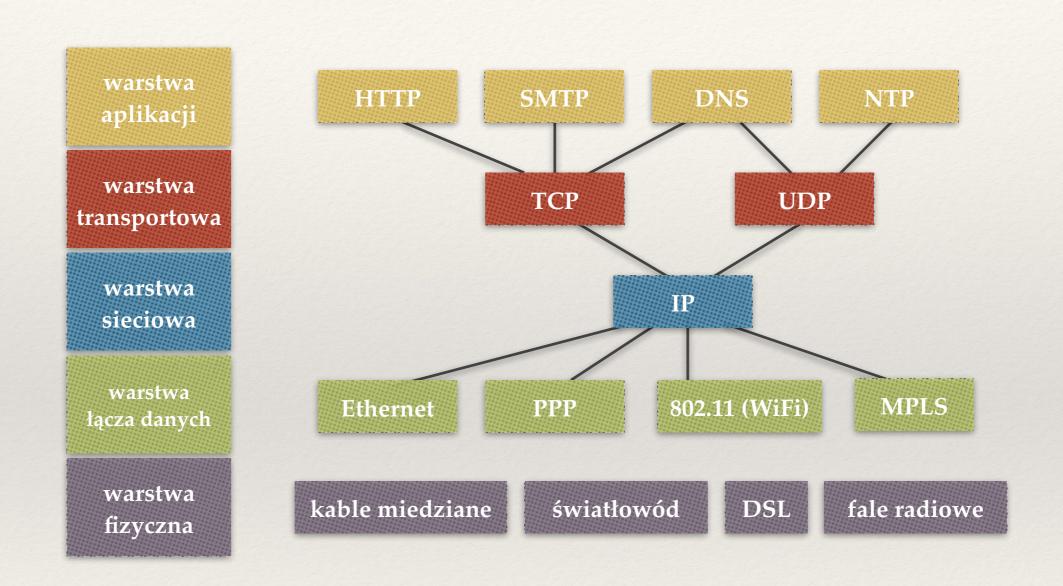
Warstwa aplikacji część 1

Sieci komputerowe Wykład 9

Marcin Bieńkowski

Protokoły w Internecie

Dwa popularne zastosowania

- * DNS (Domain Name System)
 - * Zamienia nazwy symboliczne na adresy IP i z powrotem.

- * HTTP (Hypertext Transfer Protocol)
 - Przesyłanie danych w architekturze klient-serwer.

DNS

Nazwy symboliczne a adresy IP

- Większości ludzi łatwiej zapamiętać jest nazwę symboliczną
 - www.ii.uni.wroc.pl → 156.17.4.11
 - † atm-wro-pb1-wro-br1.devs.futuro.pl → 62.233.154.25.

 Nazwa może pozostać taka sama pomimo przeniesienia serwisu (np. strony WWW) pod inny adres IP.

/etc/hosts

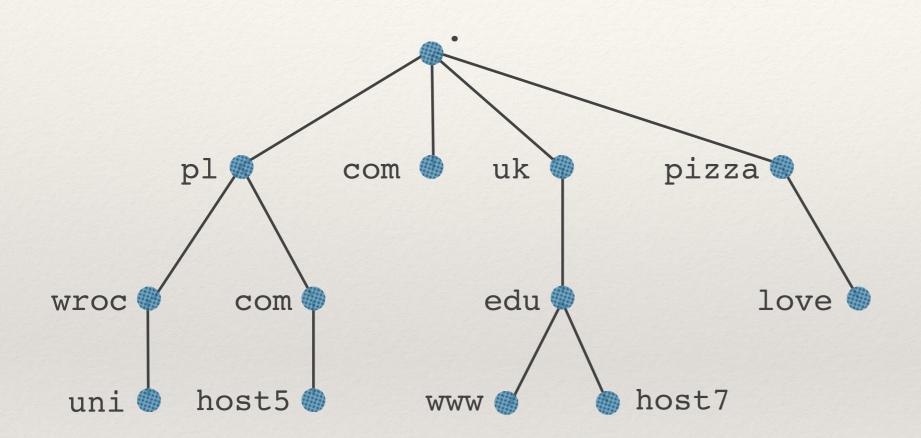
* Można takie odwzorowanie zapisać lokalnie (plik /etc/hosts).

- * W początkach Internetu:
 - * Pojedynczy i centralnie przechowywany plik HOSTS.TXT.
 - * Każdy mógł go pobrać i zapisać do pliku /etc/hosts.
 - Aktualizacje HOSTS.TXT przez email do administratora.
 - Problemy z koordynacją, aktualizacją, dostępem, skalowalnością.

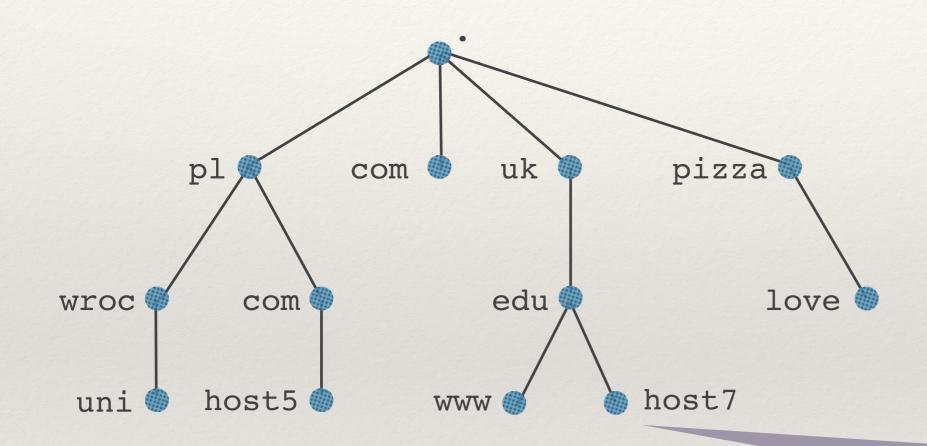
Cele DNS

- Przekształcanie nazw na adresy (lub ogólnie: na inne informacje).
- Obsługiwanie dużej liczby rekordów (ok. 300 mln nazw, nie licząc poddomen).
- * Rozproszone zarządzanie.
- * Odporne na błędy pojedynczych serwerów.

Hierarchia nazw domen

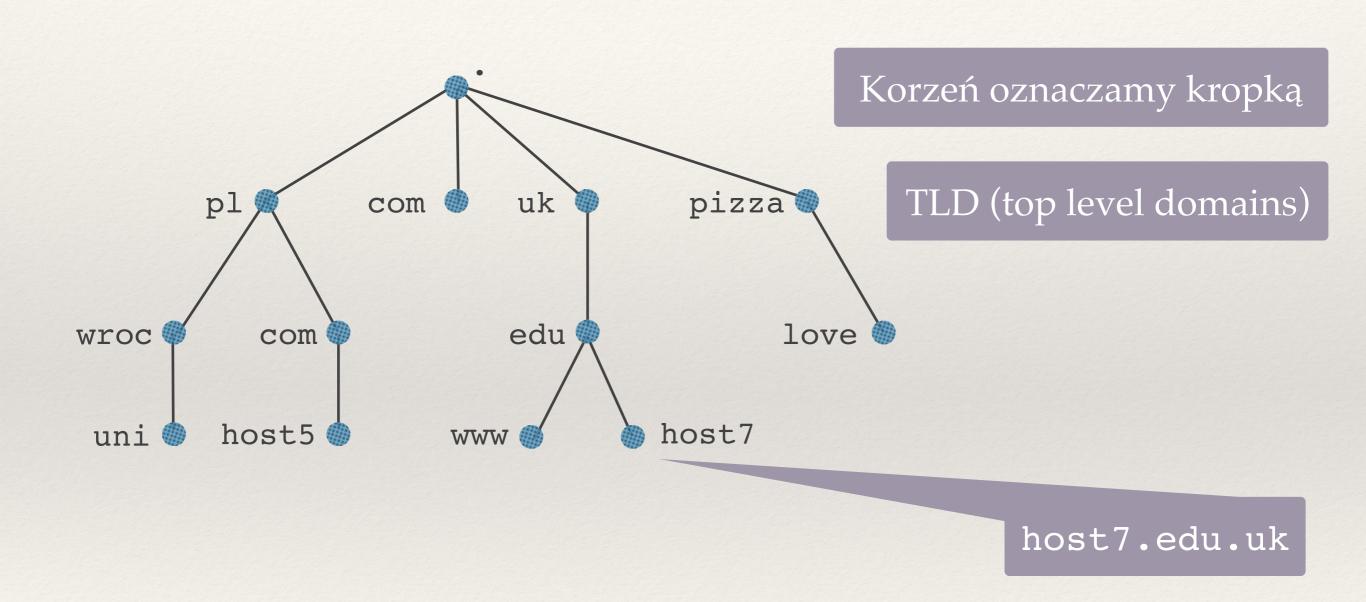

Hierarchia nazw domen

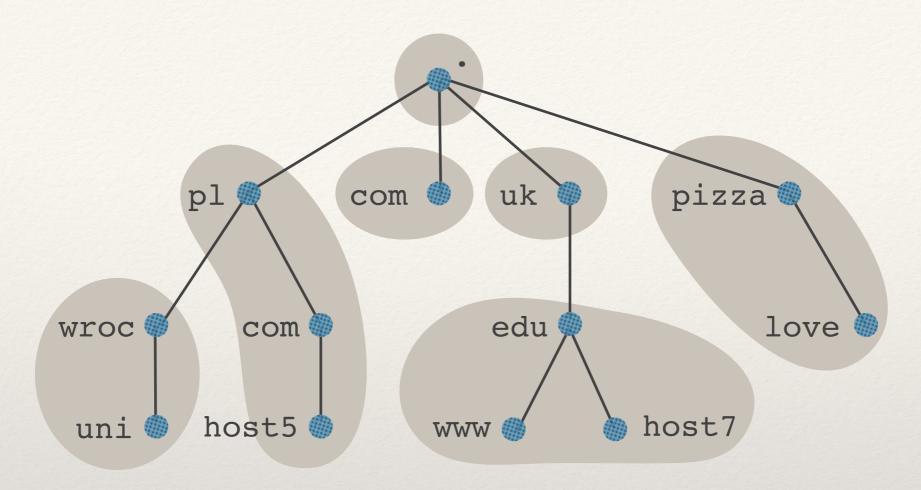

host7.edu.uk

Hierarchia nazw domen

Rozproszone zarządzanie: strefy

Strefa

- Spójny fragment drzewa
- Najmniejsza jednostka administracyjną DNS, odrębnie zarządzana.
- * Właściciel strefy = serwer(y) DNS (zazwyczaj 2-5), wie wszystko o nazwach domen w strefie.

Serwery główne (1)

13 serwerów głównych dla strefy "."

```
A.ROOT-SERVERS.NET = 198.41.0.4

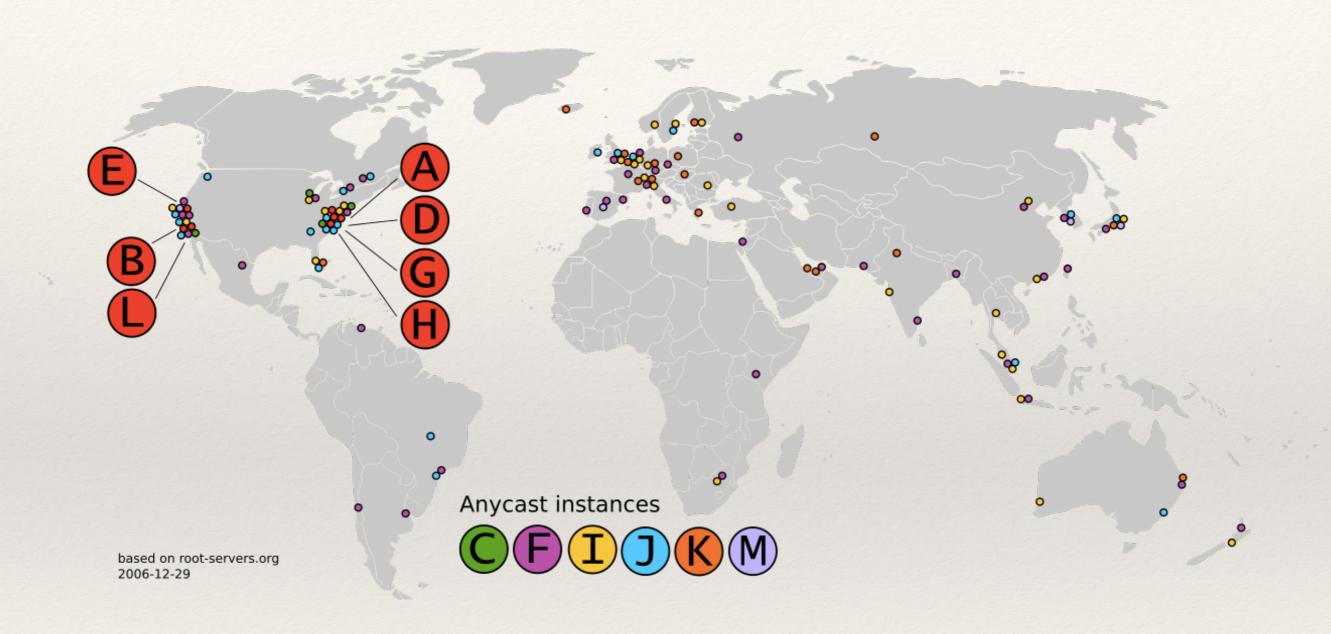
B.ROOT-SERVERS.NET = 192.228.79.201

C.ROOT-SERVERS.NET = 192.33.4.12

D.ROOT-SERVERS.NET = 128.8.10.90
```

Informacja wpisywana ręcznie (w standardowych plikach konfiguracyjnych).

Serwery główne (2)

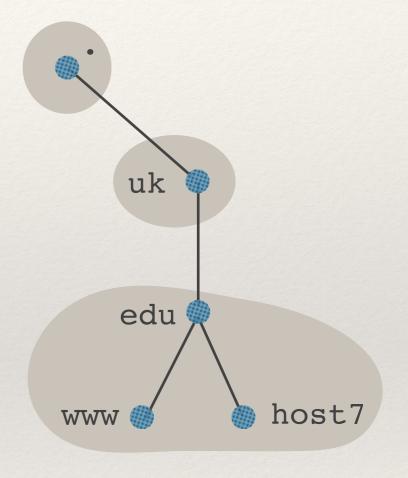

Anycast

- * Adres anycast = wiele serwerów ma ten sam adres IP
- Rozpowszechniany za pomocą standardowych protokołów routingu → routery poznają trasę do najbliższego serwera z danym adresem.

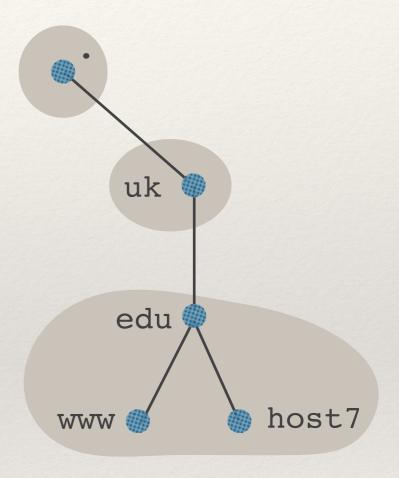
Anycast

- * Adres anycast = wiele serwerów ma ten sam adres IP
- Rozpowszechniany za pomocą standardowych protokołów routingu → routery poznają trasę do najbliższego serwera z danym adresem.
- * Problem: wszystkie pakiety z danej komunikacji powinny być do jednego serwera.
 - najbliższy serwer może zmienić się w trakcie
 - * DNS nie ma problemu: komunikacja = jeden pakiet z zapytaniem

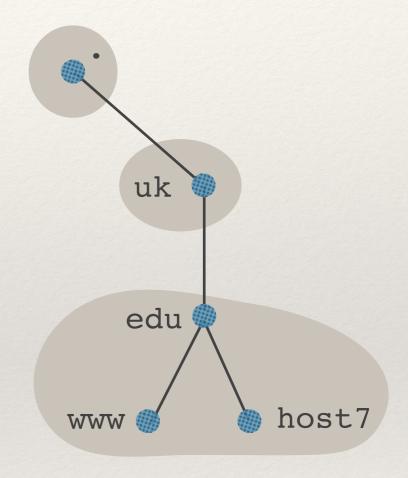

Chcemy poznać adres IP dla host7.edu.uk.

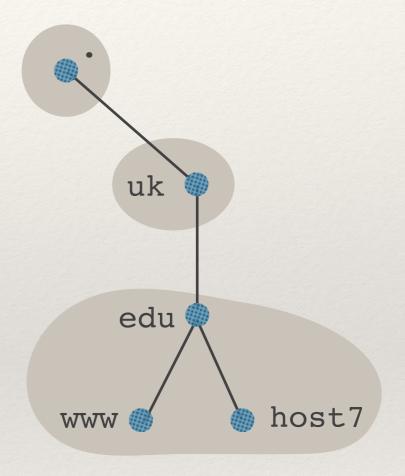
* Pytamy jeden z serwerów nazw dla ".", np. E.ROOT-SERVERS.NET o adresie 192.203.230.10.

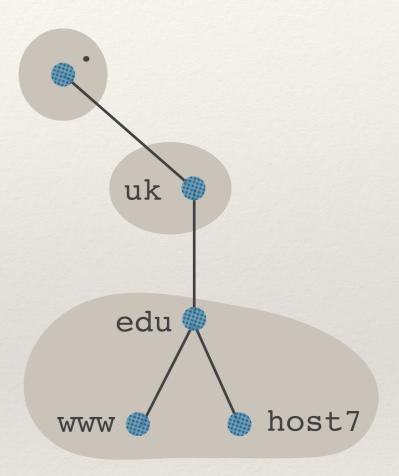
- * Pytamy jeden z serwerów nazw dla ".", np. E.ROOT-SERVERS.NET o adresie 192.203.230.10.
- * Serwer nie zna, ale mówi, że serwerem nazw dla uk jest foo.uk o adresie 1.2.3.4.

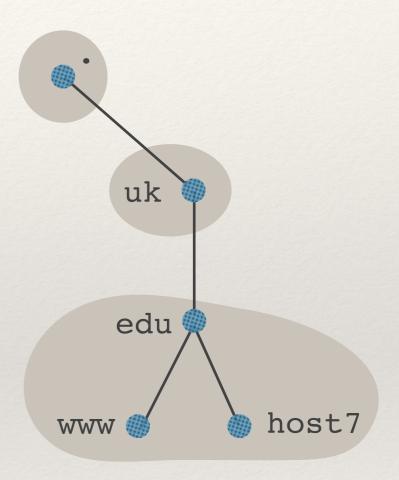
- * Pytamy jeden z serwerów nazw dla ".", np. E.ROOT-SERVERS.NET o adresie 192.203.230.10.
- * Serwer nie zna, ale mówi, że serwerem nazw dla uk jest foo.uk o adresie 1.2.3.4.
- * Pytamy foo.uk.

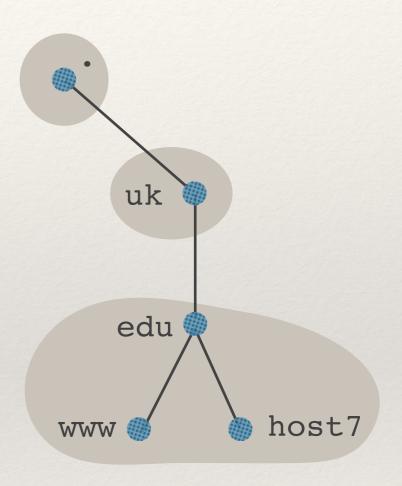
- * Pytamy jeden z serwerów nazw dla ".", np. E.ROOT-SERVERS.NET o adresie 192.203.230.10.
- * Serwer nie zna, ale mówi, że serwerem nazw dla uk jest foo.uk o adresie 1.2.3.4.
- * Pytamy foo.uk.
- * Serwer nie zna, ale mówi, że serwerem nazw dla edu.uk jest foo.bar.uk o adresie 5.6.7.8.

- Pytamy jeden z serwerów nazw dla ".", np. E.ROOT-SERVERS.NET o adresie 192.203.230.10.
- Serwer nie zna, ale mówi, że serwerem nazw dla uk jest foo.uk o adresie 1.2.3.4.
- * Pytamy foo.uk.
- * Serwer nie zna, ale mówi, że serwerem nazw dla edu.uk jest foo.bar.uk o adresie 5.6.7.8.
- Pytamy foo.bar.uk.

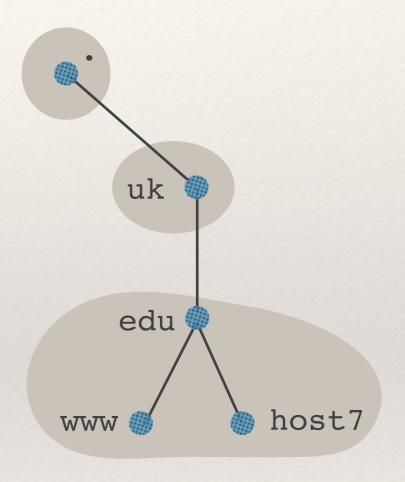

- * Pytamy jeden z serwerów nazw dla ".", np. E.ROOT-SERVERS.NET o adresie 192.203.230.10.
- * Serwer nie zna, ale mówi, że serwerem nazw dla uk jest foo.uk o adresie 1.2.3.4.
- Pytamy foo.uk.
- * Serwer nie zna, ale mówi, że serwerem nazw dla edu.uk jest foo.bar.uk o adresie 5.6.7.8.
- Pytamy foo.bar.uk.
- Serwer foo.bar.uk odpowiada adresem IP, bo jest serwerem nazw dla strefy zawierającej host7.edu.uk.

Chcemy poznać adres IP dla host7.edu.uk.

- Pytamy jeden z serwerów nazw dla ".", np. E.ROOT-SERVERS.NET o adresie 192.203.230.10.
- * Serwer nie zna, ale mówi, że serwerem nazw dla uk jest foo.uk o adresie 1.2.3.4.
- Pytamy foo.uk.
- * Serwer nie zna, ale mówi, że serwerem nazw dla edu.uk jest foo.bar.uk o adresie 5.6.7.8.
- Pytamy foo.bar.uk.
- Serwer foo.bar.uk odpowiada adresem IP, bo jest serwerem nazw dla strefy zawierającej host7.edu.uk.

demonstracja

Rozszyfrowywanie iteracyjne i rekurencyjne

 Rozszyfrowywanie iteracyjne = klient przechodzi drzewo DNS zaczynając od korzenia (jak na poprzednim slajdzie).

* Rozszyfrowywanie rekurencyjne = pytamy resolver DNS, a on w naszym imieniu wykonuje odpytywanie.

- Resolver DNS = to co wpisujemy w polu "serwer DNS" w konfiguracji sieci naszego komputera.
 - Dla poprawy wydajności, zapisuje zwracane wyniki w pamięci podręcznej.
 - Może być też serwerem DNS (odpowiedzialnym za jakąś strefę).

Rekordy A i AAAA

Rekord DNS = (typ, nazwa, wartość)

Typ A (address)

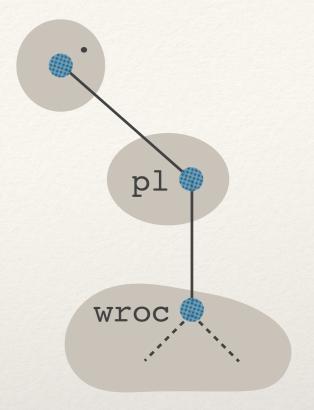
- nazwa = nazwa domeny (google.pl)
- * wartość = adres IPv4 (216.58.209.67)

Typ AAAA

- * nazwa = nazwa domeny (google.pl)
- * wartość = adres IPv6 (2a00:1450:401b:801::2003)

Typ NS (nameserver)

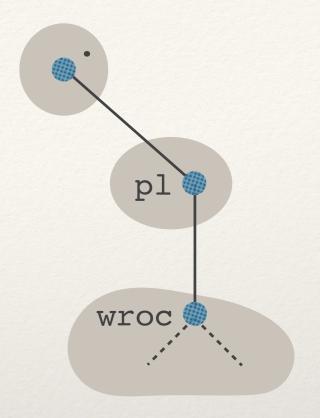
- nazwa = nazwa strefy (wroc.pl)
- * wartość = nazwa serwera DNS obsługującego daną strefę (sun2.pwr.wroc.pl)

Typ NS (nameserver)

- nazwa = nazwa strefy (wroc.pl)
- * wartość = nazwa serwera DNS obsługującego daną strefę (sun2.pwr.wroc.pl)

Kto powinien pamiętać rekord NS dla strefy wroc.pl?

Typ NS (nameserver)

- nazwa = nazwa strefy (wroc.pl)
- * wartość = nazwa serwera DNS obsługującego daną strefę (sun2.pwr.wroc.pl)

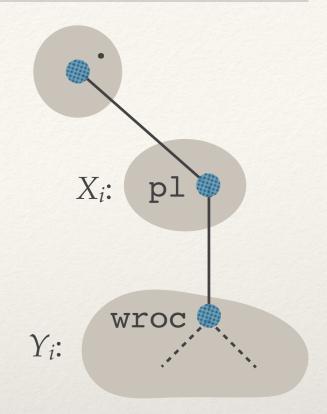
X_i : pl Y_i :

Kto powinien pamiętać rekord NS dla strefy wroc.pl?

- Niech X_i = serwery nazw dla strefy pl
- * Niech Y_i = serwery nazw dla strefy wroc.pl (między innymi sun2.pwr.wroc.pl)

Typ NS (nameserver)

- nazwa = nazwa strefy (wroc.pl)
- * wartość = nazwa serwera DNS obsługującego daną strefę (sun2.pwr.wroc.pl)

Kto powinien pamiętać rekord NS dla strefy wroc.pl?

- Niech X_i = serwery nazw dla strefy pl
- * Niech Y_i = serwery nazw dla strefy wroc.pl (między innymi sun2.pwr.wroc.pl)
- ♦ Wpis "(NS, wroc.pl → sun2.pwr.wroc.pl)" zazwyczaj przechowywany:
 - * na serwerach Y_i (zbędne z punktu widzenia odpytywania),
 - * na serwerach X_i ("delegacje", podczas odpytywania od góry drzewa DNS wiemy kogo pytać następnego).
 - Dodatkowo serwery X_i zazwyczaj znają również odpowiednie adresy IP:
 (A, sun2.pwr.wroc.pl → 156.17.5.2).

Dodatkowe rekordy DNS

Typ CNAME (canonical name)

- * nazwa = alias nazwa domeny (www.ii.uni.wroc.pl)
- * wartość = "główna" nazwa domeny (swiatowit.ii.uni.wroc.pl)

Typ MX (mail exchanger)

Szczegóły za tydzień.

- nazwa = nazwa domeny (gmail.com)
- * wartość = nazwa serwera obsługującego pocztę (gmail-smtp-in.l.google.com)

Domena odwrotna

- ♦ Odwrotna konwersja: adres IP → nazwa domeny.
 - * Wykorzystuje typ rekordu PTR.
 - * Sztuczna domena in-addr.arpa, której poddomenami są klasy lub adresy IP.

Przykładowo:

- * strefa 33.22.11.in-addr.arpa zawiera informacje na temat sieci 11.22.33.0/24
- + w szczególności zawiera wpis
 PTR 44.33.22.11.in-addr.arpa → nazwa.domena.org

Pamięć podręczna DNS

Rekordy DNS mają czas życia (TTL)

- Po tym czasie powinny być wyrzucane z pamięci podręcznej serwerów / resolverów DNS.
- ♦ Duży TTL → zmniejsza liczbę zapytań do serwerów DNS.
- ♦ Mały TTL → szybsza propagacja zmian.

Negatywna pamięć podręczna

* Zapamiętujemy też fakt, że dana domena nie istnieje.

DNS = dodatkowa warstwa abstrakcji

- Łatwa wymienialność adresów IP przy zachowaniu nazw domen.
 - Niewidoczne dla ludzi i aplikacji.

- Wiele adresów IP dla tej samej nazwy (rekordy A).
 - Możliwość równoważenia obciążenia serwerów.
 - Możliwość zwracania "bliskiego" serwera.

- Wiele nazw dla tego samego adresu (rekordy CNAME).
 - Wiele usług na tym samym serwerze (www.domena.pl, ftp.domena.pl, mail.domena.pl).

Odpytywanie DNS w programie (1)

```
int getaddrinfo(const char *domain, const char *service,
                 const struct addrinfo *hints,
                 struct addrinfo **res);
struct addrinfo {
  int ai family;
                               zazwyczaj AF_INET albo AF INET6
  int ai socktype;
                               SOCK STREAM, SOCK DGRAM, ...
  struct sockaddr *ai addr;
  struct addrinfo *ai next;
};
                                   result jest listą struktur addrinfo
Najprostszy przypadek użycia:
  struct addrinfo* result;
  int getaddrinfo("www.example.com", NULL, NULL, &result);
```

Odpytywanie DNS w programie (2)

```
int main(int argc, char* argv[])
                                                 Brak obsługi błędów,
{
                                                 plików nagłówkowych, etc.
    struct addrinfo* result;
    struct addrinfo hints = {
                                                         chcemy tylko takie
        .ai family = AF INET,
        .ai socktype = SOCK STREAM,
                                                         informacje
    };
    getaddrinfo (argv[1], NULL, &hints, &result);
    for (struct addrinfo* r = result; r != NULL; r = r->ai next) {
        struct sockaddr in* addr = (struct sockaddr in*)(r->ai addr);
        char ip address[20];
        inet_ntop (AF INET, &(addr->sin addr), ip address,
            sizeof(ip address));
        printf ("%s\n", ip_address);
                                                              demonstracja
    }
```

kod programu na stronie wykładu

HTTP

HTTP

* Zaprojektowany do przesyłania hipertekstu (tekst z odnośnikami).

 Obecnie: również do przesyłania przesyłania olbrzymich danych, streamingu video (Youtube, Netflix), ...

* Korzysta z protokołu TCP, portu 80 (szyfrowana wersja: port 443).

URL (Uniform Resource Locator)

- Indentyfikuje dany zasób
- * Składa się z 2 części rozdzielonych dwukropkiem:
 - * schemat: (http, https, ftp, mailto, ...)
 - część zależna od rodzaju zasobu.
- Przykłady:
 - + http://www.ii.uni.wroc.pl/index.html
 - https://pl.wikipedia.org/wiki/URL
 - mailto:jan.kowalski@serwer.com

URL dla schematu http lub https

Po dwukropku:

```
 // nazwa serwera WWW opcjonalnie : port
```

- identyfikator zasobu wewnątrz serwera
 - niekoniecznie ścieżka do pliku,
 - / w identyfikatorze wskazuje na hierarchię.

* Przykład: https://canvas.ii.uni.wroc.pl:443/courses/10

Pobieranie strony WWW krok po kroku (1)

- Przeglądarka WWW dostaje URL
- * URL jest rozbijany na człony (zakładamy, że schemat = http).
- Nawiązuje połączenie TCP z portem 80 serwera WWW.
- * Wysyła żądanie HTTP:

```
GET /courses/10 HTTP/1.1
Host: canvas.ii.uni.wroc.pl
Accept: text/html;q=0.9,application/xml;q=0.8
Accept-Language: en-US,en;q=0.8,pl;q=0.6,de;q=0.4
User-Agent: Mozilla/5.0 ... Chrome/49.0.2623.112
```

Pobieranie strony WWW krok po kroku (2)

- * Serwer analizuje żądanie, pobiera z dysku odpowiedni plik.
- Serwer sprawdza typ MIME pliku (heurystyki na podstawie tego jak plik wygląda, rozszerzenia itp.). Przykłady:
 - + text/plain
 - + text/html
 - + image/jpeg
 - + video/mpeg
 - * application/msword dokument .doc(x)
 - * application/pdf dokument PDF
 - * application/octet-stream ciag bajtów bez interpretacji

Pobieranie strony WWW krok po kroku (3)

Serwer wysyła odpowiedź:

```
HTTP/1.1 200 OK
Server: Apache/2.4.38 ... OpenSSL/0.9.8k
Last-Modified: Wed, 29 Apr 2020 21:58:30 GMT
Content-Length: 5387
Content-Type: text/html

PLIK (w tym przypadku dokument HMTL)
```

- Serwer zamyka połączenie TCP (lub czeka na następne polecenie).
- Przeglądarka wykonuje akcję w zależności od typu MIME (pola Content-Type), tj. wyświetla, używa wtyczki, używa zewnętrznej aplikacji.

Zapytanie warunkowe GET

* W nagłówku podajemy:

```
If-Modified-Since: Wed, 20 Apr 2021 23:27:04 GMT
```

- Możliwe odpowiedzi:
 - + 200 OK
 - + 304 Not Modified

Umożliwia implementację pamięci podręcznej w przeglądarce.

Odpowiedzi HTTP

Typy odpowiedzi:

- * 1xx: informacyjne
- * 2xx: sukces (200 = OK)
- * 3xx: przekierowania
- 4xx: błąd po stronie klienta (błędne żądanie, brak autoryzacji, zabroniony dostęp, 404 = Not Found)
- * 5xx: błąd po stronie serwera (500 = Internal Server Error)

Hipertekst

- * Wiele standardów: HTML, XHTML, XML, ...
- * Dokument zawiera:
 - odnośniki do innych dokumentów
 - + oraz odnośniki do elementów osadzonych w dokumencie:
 - obrazki i filmy
 - skrypty w javascript
 - arkusze stylów CSS (definiują wygląd, HTML określa tylko strukturę).
 - czcionki
 - . . .
 - elementy osadzone są pobierane przez kolejne żądania HTTP i wyświetlane przez przeglądarkę.

Połączenia trwałe (1)

***** HTTP 1.0

- * Każda para żądanie-odpowiedź w osobnym połączeniu TCP.
- Nawiązywanie połączenia TCP = duży narzut czasowy.
- * Zazwyczaj przeglądarka pobiera wiele dokumentów naraz (np. strona WWW + obrazki).

* HTTP 1.1, 2.0, ...

- Wiele żądań i odpowiedzi w jednym połączeniu TCP.
- Połączenie domyślnie otwarte.
- * Zamknięcie połączenia po odpowiedzi na żądanie, w którym umieścimy wiersz Connection: close.

Połączenia trwałe (2)

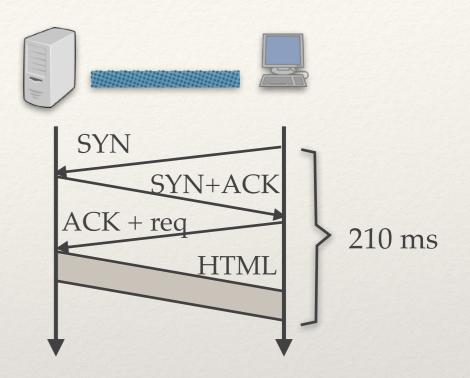
Przykład:

- Pobieranie strony HTML + 10 obrazków.
- * Każdy obiekt mieści się w jednym segmencie TCP.
- * Czas propagacji: 50 ms.
- * Czas nadawania (pełnego) segmentu z danymi: 10 ms.
- Czas nadawania segmentu kontrolnego TCP lub segmentu z zapytaniem HTTP: 0 ms.

Połączenia trwałe (3)

HTTP/1.0 (bez połączeń trwałych).

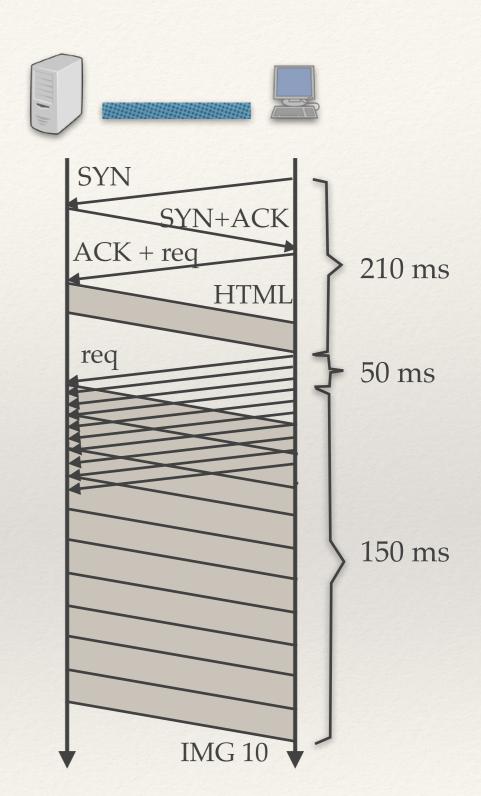
- * Otrzymanie strony HTML: 210 ms.
- Pobieranie każdego z obrazków: kolejne:
 210 ms.
- Usprawnienie: dwa równoległe połączenia do serwera → pobieranie 10 obrazków trwa 210 ms * (10/2) = 1050 ms.
- * Całkowity czas: 210 + 1050 = 1260 ms.

Połączenia trwałe (4)

HTTP/1.1 (połączenia trwałe).

- * Otrzymanie strony HTML: 210 ms.
- * Wysłanie zapytania o obrazek nr 1: 50 ms.
- * Wysyłanie obrazków: 50 + 10 * 10 = 150 ms.
- * Całkowity czas: 210 + 200 = 410 ms.

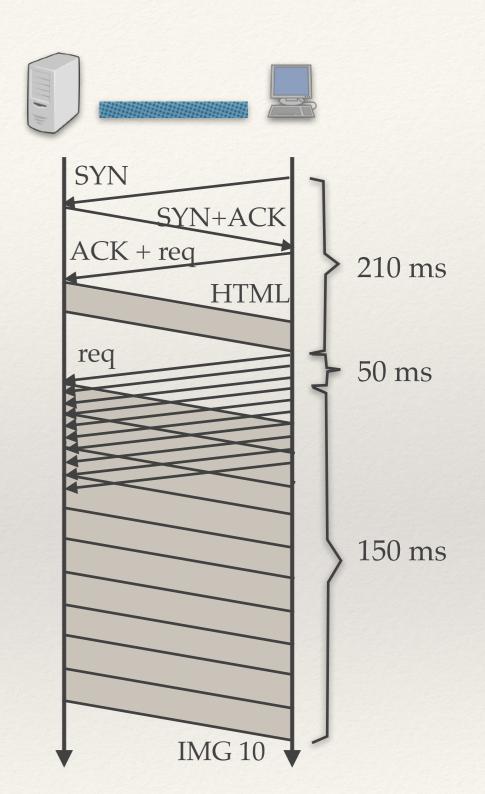

Połączenia trwałe (4)

HTTP/1.1 (połączenia trwałe).

- * Otrzymanie strony HTML: 210 ms.
- * Wysłanie zapytania o obrazek nr 1: 50 ms.
- * Wysyłanie obrazków: 50 + 10 * 10 = 150 ms.
- * Całkowity czas: 210 + 200 = 410 ms.

- Niepotrzebne dodatkowe połączenia TCP.
- * Jedno połączenie: okno TCP szybciej rośnie.

HTTP/2

- * Oparty na SPDY (protokół zaproponowany przez Google).
- Binarny protokół.
- * Kolejkowanie żądań (*pipelining*, obecny już w HTTP/1.1) + przesyłanie odpowiedzi w innej kolejności niż żądania.
- * Server push: wysyłanie odpowiedzi na niezadane zapytania.
- Usuwanie powtarzających się nagłówków.
- * Kompresja.

Dynamika po stronie klienta WWW

- Javascript: prosty obiektowy interpretowany język zintegrowany z HTML.
 - Współcześnie wzbogacany przez różne biblioteki (React, Angular, Vue, ...)

Wycofywane) aplikacje Flash, Silverlight, aplety Javy (wykonanie realizowane przez odpowiednie wtyczki do przeglądarki).

Dynamika po stronie serwera WWW

URL może wskazywać na program generujący kod HTML.

- Popularne "frameworki" do tworzenia aplikacji po stronie serwera: Django, Flask (Python), Spring (Java), Laravel (PHP), Node.js (Javascript), Phoenix (Erlang), Ruby on Rails (Ruby), ...
- Dany program może komunikować się z serwerem WWW
 - * za pośrednictwem IPC: standardy CGI / FastCGI (Common Gateway Interface)
 - * za pomocą API: np. interfejs WSGI

- * Formularze, przekazywanie parametrów (metody GET i POST).
- * Cookies = utrzymywanie stanu sesji.

Formularze

Wysyłanie metodą GET

- Przeglądarka pobiera stronę http://domena/program? par1=val1&par2=val2
- Serwer WWW uruchamia program i przekazuje mu parametry, program generuje odpowiedź HTML.
- Problem: nie powinno się tak przekazywać haseł (dlaczego?)
- * Problem: ograniczenie na rozmiar przekazywanych danych.

Wysyłanie metodą POST

- Przeglądarka wysyła żądanie POST o stronę http://domena/program
- ♦ W treści żądania (nie w nagłówku) znajduje się par1=val1&par2=val2
- * Można w ten sposób wysyłać też pliki do serwera.

HTTP jako warstwa transportowa

- Pisanie poprawnych programów korzystających z TCP jest niełatwe.
- Jak wykorzystać HTTP do przesyłania danych?
- Testowego klienta (przeglądarkę www) mamy za darmo.

* REST

- * Zautomatyzowany dostęp do niektórych serwisów WWW (eBay, Amazon, Twitter, Flickr, ...)
- * REST (Representational State Transfer) tworzenie usługi sieciowej wykorzystując metody (GET, PUT, POST, DELETE) protokołu HTTP.
- * REST nie jest standardem, raczej filozofią.
- * Łatwy do zautomatyzowania, czytelny dla człowieka

Lektura dodatkowa

- * Kurose & Ross: rozdział 2.
- * Tanenbaum: rozdział 7.
- * HTTP 1.1: https://tools.ietf.org/html/rfc2616
- * HTTP 2: https://tools.ietf.org/html/rfc7540

Zagadnienia

- Jaki jest cel systemu nazw DNS?
- Do czego służy plik /etc/hosts?
- * Rozwiń skrót TLD (kontekst: DNS), podaj parę przykładów.
- Czym są strefy i delegacje DNS?
- * Czym różni się rekurencyjne odpytywanie serwerów DNS od iteracyjnego?
- * Jak działa odwrotny DNS? Jaki typ rekordów i jaką domenę wykorzystuje?
- * Jakie znasz typy rekordów DNS? Co to jest rekord CNAME?
- Po co są wpisy sklejające w opisie delegacji DNS?
- Co robi funkcja getaddrinfo()?
- Opisz budowę adresu URL. Opisz budowę adresu URL w przypadku schematu http.
- * W jakim celu serwer WWW ustawia typ MIME dla wysyłanej zawartości? Podaj kilka przykładów typów MIME.
- * Wymień parę możliwych odpowiedzi HTTP wraz z ich znaczeniem.
- Po co w nagłówku żądania HTTP/1.1 podaje się pole Host?
- * Do czego służą pola Accept, Accept-Language, User-Agent, Server, Content-Length, Content-Type w nagłówku HTTP?
- * Jak wygląda warunkowe zapytanie GET protokołu HTTP?
- Jakie znasz kody odpowiedzi protokołu HTTP?
- * Na czym polegają połączenia trwałe w HTTP/1.1? Do czego służy opcja Connection: close w nagłówku HTTP?
- Do czego służą arkusze stylów CSS?
- Wymień parę możliwości uzyskiwania dynamicznych stron WWW.
- * Po co stosuje się metodę POST?
- Co to jest technologia REST?